

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska   Marek Antoni Nowicki
Jerzy Ciemniowski   Teresa Romer
Janusz Grzelak   Mirosław Wyrzykowski
Michał Nawrocki

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
Wiceprezes: Maciej Nowicki
Sekretarz: Piotr Kładoczny
Skarbnik: Lenur Kerymov
Członek Zarządu: Dominika Bychawska-Siniarska

Warszawa, 15 maja 2018 r.

Opinia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka
w sprawie zarządzeniu nr 3/18 Prezesa i Dyrektora Sądu Okręgowego w Krakowie z
dnia 18 kwietnia 2018 r. w sprawie fotografowania, filmowania oraz utrwalania w inny
sposób obrazu na terenie obiektów Sądu Okręgowego w Krakowie¹

Najważniejsze punkty opinii:

- Media mają nie tylko prawo, ale i obowiązek informować społeczeństwo o funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. Warunkiem przekazywania tych informacji jest swobodny dostęp dziennikarzy do sądu.
- Istotną gwarancją prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości jest społeczna kontrola nad działalnością sądów. W praktyce tylko nieznaczna część społeczeństwa może uczestniczyć w rozprawach osobiście jako publiczność. Dlatego współcześnie zasada jawności postępowania sądowego realizuje się w znacznym stopniu dzięki mediom.
- Do kompetencji prezesa sądu i dyrektora sądu należy kierowanie działalnością administracyjną sądu i w tym zakresie są też uprawnieni do określania w drodze zarządzeń organizacji pracy sądu. Zarządzenia te nie mogą jednak naruszać Konstytucji i przepisów rangi ustawowej. Zdaniem HFPC, Zarządzenie nr 3/18 może w sposób nieuzasadniony ograniczać swobodę wypowiedzi, a także naruszać gwarancje Prawa prasowego.
- HFPC wyraża wątpliwość, czy obowiązek podania przez dziennikarzy wchodzących do sądu tak szerokiego zakresu informacji – w tym dokładne określenie czasu i miejsca przebywania, a zwłaszcza wyjaśnienie celu wizyty wraz z ujawnieniem, na potrzeby jakiego materiału prasowego zgłasza się chęć wejścia – jest celowy i niezbędny dla zapewnienia wewnętrznego bezpieczeństwa i porządku SO w Krakowie.
- Zakaz przekazywania informacji przez pracowników Sądu bez zgody kierownictwa SO w Krakowie narusza art. 11 ust. 3 i art. 5 Prawa prasowego. Tego rodzaju zakazy mogą być nawet uznane za próby utrudniania krytyki prasowej.
- HFPC wyraża nadzieję, że Zarządzenie nr 3/18 zostanie zmienione tak, by odpowiadało standardom wolności słowa oraz hierarchii aktów prawnych.

---

¹ Opinia została przygotowane przez Konrada Siemaszkę, prawnika Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

1. Uwagi wstępne

Helsińska Fundacja Praw Człowieka wyraża zaniepokojenie w związku z utrudnieniami, jakich doświadczają dziennikarze w dostępie do Sądu Okręgowego w Krakowie oraz ograniczeniem wolności słowa pracowników Sądu przewidzianych w Zarządzeniu nr 3/18 Prezesa i Dyrektora Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 18 kwietnia 2018 r. w sprawie fotografowania, filmowania oraz utrwalania w inny sposób obrazu na terenie obiektów Sądu Okręgowego w Krakowie (dalej jako Zarządzenie nr 3/18).

Zgodnie ustawą o sądach powszechnych, do kompetencji prezesa sądu i dyrektora sądu należy kierowanie jego działalnością administracyjną, w tym – odpowiednio – zapewnianie właściwego toku wewnętrznego urzędowania sądu i odpowiednich warunków techniczno-organizacyjnych jego funkcjonowania². Wszelkie działanie w tym zakresie, w tym kroki podejmowane w celu zapewnienia wewnętrznego bezpieczeństwa i porządku, muszą jednakże odpowiadać Konstytucji, prawu międzynarodowemu i ustawom. Zdaniem HFPC, część rozwiązań przewidzianych w Zarządzeniu nr 3/18 budzi wątpliwości pod względem zgodności z zasadą ochrony swobody wypowiedzi, gwarantowanej w Konstytucji i prawie międzynarodowym, a także niektórymi przepisami Prawa prasowego. Dotyczy to w szczególności § 7 Zarządzenia nr 3/18, który naszym zdaniem: (1) wprowadza ograniczenia w dostępie dziennikarzy do SO w Krakowie (dalej też jako Sąd), a także (2) utrudnia dziennikarzom nawiązanie kontaktu z pracownikami Sądu i ogranicza prawo pracowników Sądu do udzielania informacji prasie.

1. Ograniczenie dostępu dziennikarzy do SO w Krakowie

Zgodnie z § 7 Zarządzenia nr 3/18, osoby wchodzące na teren sądów, mające zamiar wniesienia urządzeń technicznych posiadających funkcję rejestracji dźwięku lub obrazu, które nie podlegają sprawdzeniu z wykorzystaniem urządzenia do prześwietlenia bagażu, mają obowiązek wypełnienia – w obecności funkcjonariusza Policji w miejscu przez niego wskazanym – druku zgłoszenia chęci wejścia na teren budynku Sądu. Treść druku zgłoszenia określona jest w załączniku do Zarządzenia i wynika z niej obowiązek podania imienia i nazwiska, numeru legitymacji dziennikarza, nazwy redakcji, a także wyjaśnienia celu wejścia na teren Sądu, w tym także wskazania, na potrzeby jakiego materiału prasowego zgłasza się chęć wejścia. Dodatkowo należy podać przewidywany czas obecności w sądzie oraz szczegółowe miejsce przebywania w sądzie (budynek, sala), a także rodzaj wnoszonego sprzętu. Z Zarządzenia nr 3/18 oraz z Regulaminu bezpieczeństwa i porządku obowiązującego w budynkach Sądu Okręgowego w Krakowie wynika natomiast, że pozostałe osoby wchodzące na teren budynków Sądu w godzinach jego urzędowania nie muszą podawać takich informacji, w szczególności nie są zobowiązane do wyjaśnienia celu wizyty, a także dokładnego miejsca i czasu przebywania na terenie Sądu³.

---

² Art. 22 ust. 1 w związku z art. 8 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych.

³ Regulamin bezpieczeństwa i porządku obowiązujący w budynkach Sądu Okręgowego w Krakowie, § 2 *a contrario*, § 6.

Zdaniem HFPC, wprowadzony system zgłoszeń stanowi ograniczenie swobody wypowiedzi i wolności prasy, w szczególności w jej aspekcie wolności pozyskiwania informacji, chronionych przez art. 14 i art. 54 Konstytucji, art. 10 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności i art. 19 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, a także prawa obywateli do informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne, gwarantowanego w art. 61 Konstytucji.

Wolność słowa obejmuje swobodę pozyskiwania i poszukiwania informacji. Europejski Trybunał Praw Człowieka (dalej jako Trybunał lub ETPC) wielokrotnie podkreślał, że zbieranie informacji stanowi kluczowy etap w pracy dziennikarskiej i tym samym jest immanentną częścią wolności prasy⁴. Trybunał zauważył ponadto, że możliwość uzyskiwania bezpośrednich informacji z pierwszej ręki na podstawie bezpośredniej obserwacji na miejscu zdarzenia stanowi istotny element pracy dziennikarskiej, a opinia publiczna nie powinna być pozbawiona szansy na otrzymywanie takich informacji⁵.

Należy przy tym podkreślić szczególną rolę, jaką w demokratycznym społeczeństwie pełni możliwość pozyskiwania informacji przez dziennikarzy w sądach. Funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości niewątpliwie stanowi sprawę mającą istotne publiczne znaczenie, o której media mają nie tylko prawo, ale i obowiązek informować społeczeństwo⁶. Jednocześnie współcześnie konstytucyjna zasada jawności postępowania sądowego realizuje się w znacznym stopniu dzięki mediom. W praktyce tylko niewielka część społeczeństwa może osobiście uczestniczyć w rozprawach jako publiczność, dlatego w rzeczywistości społeczna kontrola nad działalnością sądów – która stanowi „istotną gwarancję prawidłowego wymiaru sprawiedliwości, zachowania przez sądy zarówno prawnych wymogów postępowania, zachowania niezawisłości i bezstronności, jak też społecznego poczucia sprawiedliwości”⁷ – zasadniczo odbywa się właśnie za pośrednictwem dziennikarzy.

Zwrócił na to również uwagę ETPC, który w kontekście relacji między władzą sądowniczą a mediami zauważył, że „sądy nie mogą pracować w próżni”⁸. Trybunał uznał również, że „relacjonowanie, w tym także komentowanie postępowań sądowych przyczynia się do ich upublicznienia i tym samym w pełni współgra z wymogiem publicznego rozpatrzenia sprawy, gwarantowanym w art. 6 ust. 1 Konwencji”⁹. Podobnie Komitet Ministrów Rady Europy zaznacza, że opinia publiczna musi mieć możliwość uzyskiwania informacji na temat działań władzy sądowniczej za pośrednictwem mediów – i dlatego dziennikarze powinni być w stanie swobodnie relacjonować i komentować funkcjonowanie systemu sprawiedliwości¹⁰.

---

⁴ Wyrok ETPC z 26 kwietnia 2006 r. w sprawie *Dammann p. Szwajcarii*, skarga nr 77551/01, § 52.

⁵ Wyrok ETPC z 9 lutego 2017 r. w sprawie *Selmani i inni p. Byłej Jugosłowiańskiej Republice Macedonii*, skarga nr 67259/14, § 84.

⁶ Wyrok ETPC z 26 kwietnia 1979 r. w sprawie *Sunday Times p. Wielkiej Brytanii (I)*, skarga nr 6538/74, § 65.

⁷ P. Sarnecki, *Komentarz do art. 45*, w: L. Garlicki, M. Zubik (red.) „Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz”. Tom II, wyd. II. Wydawnictwo Sejmowe, 2016.

⁸ *Sunday Times p. Wielkiej Brytanii*, op. cit.

⁹ Wyrok ETPC z 29 sierpnia 1997 r. w sprawie *Worm p. Austrii*, skarga nr 2714/93, § 50.

¹⁰ Rekomendacje Komitetu Ministrów Rady Europy 2003/13 z 11 lipca 2003 r. w sprawie dostarczania poprzez media informacji związanych z postępowaniem karnym, zasada nr 1.

W opinii HPFC wprowadzony obowiązek zgłoszeniowy, wiążący się z koniecznością podania szeregu informacji, stanowi ograniczenie wolności prasy w jednym z jej istotniejszych aspektów – swobody relacjonowaniu pracy sądu. Z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego wynika, że już sam system rejestracji prasy – taki, który wiąże się jedynie z koniecznością przekazania władzy publicznej pewnych informacji i który nie uzależnia prowadzenia działalności prasowej od uzyskania uprzedniej zgody władzy publicznej – stanowi ingerencję w swobodę wypowiedzi, która musi być przeanalizowana pod kątem zgodności z wymogami art. 31 ust. 3 Konstytucji¹¹. Oznacza to między innymi, że konieczne jest zbadanie, czy dane ograniczenie może doprowadzić do zamierzonych skutków (zasada przydatności), czy jest niezbędne dla ochrony interesu publicznego, z którym jest powiązane (zasada konieczności), a ponadto – czy jego efekty pozostają w proporcji do ciężarów nakładanych przez nie na obywatela (zasada proporcjonalności w ścisłym tego słowa znaczeniu)¹². Ponadto ograniczenie może być wprowadzone jedynie w ustawie. W tym kontekście HFPC chciałaby zwrócić uwagę, że przedmiotowy akt ma charakter nie tylko podustawowy, ale również wyłącznie wewnętrzny.

Z Zarządzenia nr 3/18 wprost wynika, że celem ograniczeń jest „zapewnienie wewnętrznego bezpieczeństwa i porządku na terenie obiektów Sądu Okręgowego w Krakowie”. Sam cel ten można uznać za odpowiadający wartości porządku publicznego – jednego z dóbr wymienionych w art. 31 ust. 3 Konstytucji, z uwagi na które może nastąpić ograniczenie konstytucyjnego prawa lub wolności. Zdaniem HFPC wątpliwość budzi jednak spełnienie przesłanki konieczności – tzn. założenie, że dla zapewniania wewnętrznego bezpieczeństwa i porządku niezbędna jest rejestracja wszystkich dziennikarzy wnoszących urządzenia nagrywające dźwięk lub obraz, które nie podlegają sprawdzaniu z wykorzystaniem urządzeń do prześwietlania bagażu. Jeszcze poważniejsze zastrzeżenia budzi szeroki zakres zbieranych danych – a szczególnie obowiązek podania informacji na temat celu wizyty dziennikarza oraz wskazania, na potrzeby jakiego materiału prasowego zgłasza się chęć wejścia do sądu. W opinii HFPC w stosunku do tych ostatnich informacji można mieć wątpliwości nie tylko co do tego, czy obowiązek wyjaśnienia powodu wejścia dziennikarza i wiadomości na temat przygotowanego materiału prasowego jest niezbędny dla zapewnienia wewnętrznego bezpieczeństwa i porządku – ale także czy w ogóle dostarczenie takich informacji może w jakikolwiek sposób przyczynić się do osiągnięcia tego celu.

Należy również zaznaczyć, że obowiązek podania informacji na temat przygotowywanego materiału prasowego, w powiązaniu z koniecznością podania imienia i nazwiska, budzi również poważne zastrzeżenia w kontekście tzw. prawa do anonimatu – jednego z rodzajów tajemnicy dziennikarskiej chronionej w art. 15 Prawa prasowego¹³, polegającej na prawie do zachowania anonimowości przez autora materiału prasowego. Zakres informacji wymagany w zgłoszeniu pozbawia dziennikarzy wchodzących do Sądu ze sprzętem nagrywającym możliwości skorzystania z tego prawa.

---

¹¹ Wyrok TK z 20 lutego 2007 r., sygn. akt P 1/06; wyrok TK z 14 grudnia 2011 r., sygn. akt SK 42/09.

¹² Zob. np. wyrok TK z 20 czerwca 2005 r., sygn. akt K 4/04.

¹³ Ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe

Zdaniem HFPC konieczność określenia przez dziennikarza dokładnego celu wejścia oraz planowanego miejsca przebywania może również prowadzić do ujawnienia tożsamości osób, które chcą na terenie Sądu udzielić informacji prasie z zastrzeżeniem anonimowości – czyli danych również objętych tajemnicą dziennikarską (art. 15 ust. 2. pkt 2 Prawa prasowego). Możliwość łatwej identyfikacji osób udzielających informacji mediom może również zniechęcać – w obawie przed działaniami odwetowymi kierownictwa – do wszelkich kontaktów pracowników z prasą. Ów efekt jest możliwy w szczególności w powiązaniu z wprowadzonym w § 7 ust. 3 obowiązkiem uzyskania przez pracowników Sądu zgody Prezesa SO lub Dyrektora SO na udzielania informacji prasie, a także z wyznaczeniem dwóch miejsc na korytarzu, gdzie takie przekazywanie informacji może się odbywać (§ 7 ust. 4). Ograniczenia te są przedmiotem naszej analizy w punkcie drugim tego stanowiska.

2. Utrudnienie dziennikarzom nawiązywania kontaktu z pracownikami SO w Krakowie i ograniczenie prawa pracowników do udzielania informacji prasie

Zgodnie z § 7 ust. 3 Zarządzenia 3/18, udzielanie wywiadów, informacji na terenie Sądu przez pracowników wymaga zgody kierownictwa. W przypadku sędziów, asesorów, referendarzy sądów i asystentów sędziów, zgodę taką wydaje Prezes Sądu, natomiast kadra urzędnicza musi uzyskać zgodę Dyrektora Sądu. Obowiązek ten nie dotyczy Rzecznika Prasowego Sądu i pracowników jego biura.

W opinii HFPC regulacja ta poważnie ogranicza wolność słowa – i to zarówno dziennikarzy, chcących pozyskać informacje wśród pracowników Sądu, jak i swobodę wypowiedzi samych pracowników. Co więcej, rozwiązanie to jest jednoznacznie sprzeczne z gwarancjami Prawa prasowego. Zgodnie bowiem z art. 5 Prawa prasowego, każdy obywatel może udzielać informacji prasie i nikt nie może być narażony na uszczerbek lub zarzut z powodu ich udzielenia, jeżeli działał w granicach prawem dozwolonych. Oznacza to, że również każdy pracownik ma prawo przekazywać mediom informacje i wyrażać opinię na temat funkcjonowania jego miejsca pracy. Stanowisko to ma charakter ugruntowany w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które jako zasadę przyjmuje, że „pracownik może otwarcie i krytycznie wypowiadać się w sprawach dotyczących organizacji pracy”¹⁴. Oczywiście w przypadku przekroczenia granic dopuszczalnej krytyki – np. gdy nie zachowano odpowiedniej formy wypowiedzi – pracownik naraża się następnie na odpowiedzialność z tego tytułu (np. za naruszenie dóbr osobistych pracodawcy lub za naruszenie obowiązków pracowniczych). Zakaz wyjawiania pewnych informacji może również wynikać z przepisów ustaw wprowadzających tajemnice prawnie chronione. Niedopuszczalny natomiast jest generalny, blankietowy i prewencyjny zakaz udzielania jakichkolwiek informacji prasie bez zgody przełożonych.

Z orzecznictwa ETPC wynika, że zakres swobody wypowiedzi różnych kategorii pracowników nie jest identyczny. Trybunał uważa za akceptowalne wymaganie od urzędników państwowych większej powściągliwości przy publicznym zabieraniu głosu¹⁵. Za

---

¹⁴ Wyrok Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 2013I PK 48/13, wyrok Sądu Najwyższego z 7 września 2000 r., sygn. akt I PKN 11/00.

¹⁵ Wyrok ETPC z 26 września 1995 r. w sprawie *Vogt p. Niemcom*, skarga nr 17851/91, § 53.

uzasadnione uznaje również oczekiwanie od sędziów większej wstrzemięźliwości w wypowiedaniu się, zwłaszcza gdy ich słowa mogą poddawać w wątpliwość powagę i bezstronność wymiaru sprawiedliwości¹⁶. Nie oznacza to jednak, że urzędnicy państwowi czy sędziowie są pozbawieni prawa do swobody wypowiedzi¹⁷. Co więcej, Trybunał zauważył, że ze względu na istotność podziału władzy i wagę ochrony niezależności sądów, każda ingerencja w swobodę wypowiedzi sędziego musi być dokładnie zbadana. Ponadto sam fakt, że dane zagadnienie jest również przedmiotem debaty politycznej, nie jest wystarczający dla uznania, że sędzia nie ma prawa wypowiadać na ten temat¹⁸. Tym samym – podobnie jak inni pracownicy – urzędnicy i sędziowie mogą ponosić konsekwencje, jeżeli przekroczą granice wolności słowa właściwe dla ich profesji i funkcji w społeczeństwie. Zdaniem HFPC, wobec urzędników i sędziów niedopuszczalny jest natomiast prewencyjny i generalny zakaz udzielania wszelkich wypowiedzi bez zgody przełożonych. Jak zauważył niemiecki Federalny Trybunał Administracyjny (*Bundesverwaltungsgericht*) w wyroku dotyczącym sędziowskiej wolności słowa: „pozbawieni krytycyzmu sędziowie nie leżą ani w interesie państwa, ani społeczeństwa”¹⁹.

Niedopuszczalność zakazów udzielania informacji prasie przez pracowników jest ponadto wprost potwierdzona w art. 11 ust. 3 Prawa prasowego, zgodnie z którym kierownicy jednostek organizacyjnych są obowiązani umożliwiać dziennikarzom kontakt z pracownikami oraz swobodne zbieranie wśród nich informacji i opinii. Doktryna prawnicza podkreśla przy tym, że usiłowanie uniemożliwienia dziennikarzom kontaktu z pracownikami jest nie tylko bezprawne, ale może być traktowane jako próba tłumienia lub utrudniania krytyki prasowej w rozumieniu art. 44 Prawa prasowego – tzn. jako czyn noszący znamiona przestępstwa zagrożonego karą grzywny lub karą ograniczenia wolności²⁰.

Warto w tym kontekście przywołać szerzej uzasadnienie wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy, który w 2010 r. wypowiedział się na temat zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy Nakła³ nad Notecią, wprowadzającego analogiczne rozwiązanie, jak Zarządzenie nr 3/18²¹. W zarządzeniu Burmistrza wskazano określonych pracowników upoważnionych do kontaktu z mediami. W przypadku pozostałych – jak wynika z wyjaśnień Burmistrza złożonych w toku postępowania – udzielanie informacji prasie warunkowane było uzyskaniem zgody kierownika jednostki. W opinii Burmistrza rozwiązanie to miało na celu poprawę organizacji pracy poprzez usystematyzowanie kontaktów z mediami. Ponadto, zdaniem Burmistrza, z kompetencji burmistrza do kierowania urzędem wynika prawo do regulowania ładu organizacyjnego procesu pracy urzędu, w tym również zakresu obowiązków zatrudnionych pracowników. Argumentacja ta nie przekonała Wojewódzkiego Sądu

---

¹⁶ Wyrok ETPC (Wielka Izba) z 28 października 1999 r. w sprawie *Wille p. Lichtensteinowi*, skarga nr 28396/95, § 64.

¹⁷ Wyrok ETPC (Wielka Izba) z 23 czerwca 2016 r. w sprawie *Baka p. Węgrom*, skarga nr 20261/12, § 165.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Bundesverwaltungsgericht* Urt. v. 29.10.1987, Az.: BVerwG 2 C 72.86, § 14 – za: W. Hermeliński, *O sędziowskiej wolności słowa*, „Rzeczpospolita” 3 czerwca 2017 r.

²⁰ J. Sobczak, *Art. 11*, w: „Prawo prasowe. Komentarz”, LEX, 2008; E. Nowińska, *Wolność wypowiedzi prasowej*, Oficyna 2007, str. 205-206.

²¹ Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z 3 sierpnia 2010 r., sygn. akt II SA/Bd 511/10.

Administracyjnego, który uznał, że tego rodzaju regulacja stanowi istotne naruszenie art. 11 ust. 3 Prawa prasowego. Sąd podkreślił również, że choć burmistrz „jest uprawniony do określania w drodze zarządzenia organizacji i zasad funkcjonowania urzędu oraz do samodzielnego regulowania zakresu obowiązków i powinności pracowników w ramach ich stosunków pracy, nie ma on uprawnienia do podejmowania działań i wydawania aktów, w ramach tej normy kompetencyjnej, które naruszałyby inne przepisy prawne rangi ustawowej.”. W opinii HFPC, pogląd ten ma również odpowiednie zastosowanie do sytuacji w Sądzie Okręgowym w Krakowie.

4. Wnioski końcowe

Zdaniem HFPC, analiza wyżej wskazanych powiązanych ze sobą przepisów Zarządzenia nr 3/18 może prowadzić do wniosku, że ich podstawowym skutkiem może być nie tyle poprawa wewnętrznego bezpieczeństwa i porządku, co ograniczenie możliwości uzyskiwania przez media informacji na temat działalności Sądu – a w konsekwencji zmniejszenie społecznej kontroli nad jego funkcjonowaniem.

Możliwość czerpania wiedzy na temat działania instytucji bezpośrednio od jej pracowników, czyli ze źródeł innych niż życzy sobie tego kierownictwo, może być dla niego powodem dyskomfortu. Podobnie pewną niedogodnością może być fakt, że zbieranie informacji może odbywać się bez dokładnej wiedzy władz na temat czasu, miejsca i celu pracy mediów. Jednakże w społeczeństwie demokratycznym konieczność znoszenie tego rodzaju „dolegliwości” jest nieodzownie związane z faktem sprawowania władzy publicznej – w tym władzy sądowniczej. Pogląd ten jest również fundamentalnym elementem orzecznictwa ETPC w zakresie wolności mediów, zgodnie z którym prasa realizuje funkcję kontrolną tzw. publicznego stróża (*public watchdog*), informując opinię publiczną o działaniach władzy publicznej i alarmując społeczeństwo o nieprawidłowościach życia publicznego²².

Swoboda wypowiedzi nie ma charakteru absolutnego i tym samym może podlegać ograniczeniom dla ochrony interesu publicznego – jednakże ograniczenia te muszą być m.in. należycie uzasadnione i mieć odpowiednio wąski zakres, wyłącznie taki, który jest konieczny dla osiągnięcia uprawnionego celu. W ocenie HFPC, Zarządzenie nr 3/18 w opisanym zakresie może nie spełniać tych wymogów. Naszym zdaniem istnieją również poważne podstawy do wniosku, że akt ten narusza przepisy wyższej rangi, tj. Prawa prasowego. Wyrażamy zatem nadzieję, że wprowadzone rozwiązania zostaną zmienione tak, by odpowiadały standardom wolności słowa oraz hierarchii aktów prawnych.

W imieniu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Piotr Kładoczny
Sekretarz Zarządu

---

²² Wyrok ETPC z 26 listopada 1991 r. w sprawie *Observer i Guardian p. Wielkiej Brytanii*, skarga nr 13585/88, § 59; wyrok ETPC (Wielka Izba) z 22 października 2007 r. w sprawie *Lindon, Otchakovsky-Laurens i July p. Francji*, skargi nr 21279/02 i 36448/02, § 62. Por również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 maja 2008 r., SK 43/05, pkt. 3.1.

